

Rozpočtové období

■ V období fiskálního roku se nemusí příjmy a výdaje časově zcela shodovat a státní pokladna může mít přebytky nebo deficit. Rozhodující je výsledný stav na konci fiskálního roku. Podle něho rozlišujeme:

■ Vyrovnaný rozpočet,

■ Přebytkový rozpočet (příjmy vyšší než výdaje),

■ Schodkový (deficitní) rozpočet (příjmy nižší než výdaje).

■ Z hlediska vzniku rozlišujeme:

■ **Cyklický deficit** – častější, příčinou je fáze hospodářského cyklu, ve kterém se ekonomika nachází a odráží změny ve vývoji reálného produktu.

■ **Strukturální (aktivní) deficit** odráží opatření hospodářské politiky (stanovení daňových sazeb, výše výdajů ap.).

■ Deficit SR může být vyrovnán (kompenzován):

- emise státních dluhopisů,
- půjčkami ze zahraničí.

■ **Státní dluhopisy** jsou volně obchodovatelné a mohou je nakupovat i soukromé osoby. Výhoda v tom, že mají nejnižší míru rizika, nevýhodou je relativně malý výnos.

■ **Přímé výpůjčky se zahraničí** mohou být problematické. Dají se uskutečňovat i prodejem státních dluhopisů zahraničním zájemcům. To vyvolává poptávku po české koruně, a ta se zhodnocuje vůči zahraničním měnám, což se projeví poklesem čistého vývozu a tím i GDP.

■ Kumulací každoročních schodků a přebytků státního rozpočtu získáme ukazatel **státního dluhu**.

Nástroje fiskální politiky

- Pomocí nástrojů FP je ovlivňován ekonomický vývoj. Podle toho, zda je nebo není pro změnu výdajů či příjmů potřebné rozhodnutí státního orgánu, většinou parlamentu, jsou rozlišovány:

- **Vestavěné (automatické) stabilizátory:**

- progresivní daň z příjmu,
- pojištění v nezaměstnanosti,
- státní výkup zemědělských přebytků,
- subvence k cenám zemědělské produkce,

- **Záměrná (diskrétní) opatření:**

- změny daňových sazeb,
- změny ve struktuře výdajů státního rozpočtu,
- změny ve výši položek jednotlivých položek rozpočtových výdajů.

■ **Vestavěné stabilizátory** na stabilitu působí poptávkově-nabídkově. Při ochabnutí ekonomiky se snižují díky progresivní daňové konstrukci daňová zatížení subjektů a zvyšují se výdaje (např. dávky v nezaměstnanosti). SR je v tomto období deficitní. Naopak při konjunktře díky daňové progresi výrazněji rostou daňové příjmy a snižují se vládní výdaje. SR by měl být v tomto období přebytkový.

■ **Záměrná opatření** zasahují do daňového systému a mění daňové sazby, poskytují různé daňové úlevy u investic, mění i vládní výdaje. Jsou však problematické, protože vznikají časové prodlevy a opatření se nemusí projevit v té fázi hospodářského cyklu, pro kterou je zamýšleno.

Cíle fiskální politiky

Základní cíle:

- Utlumit výkyvy hospodářského cyklu,
  - Přispět k rychlému ekonomickému růstu při zachování vysoké zaměstnanosti a stabilní cenové úrovně.
- Skrze FP se vlády často snaží ovlivňovat výši produktu společnosti, a to stimulací či destimulací AD. Pro snižování míry inflace se doporučuje omezovat vládní výdaje. Fiskální restrikce působí přes mechanismus multiplikátorů stejně jako expanze. Vyvolává snížení AD.
- Z hlediska působení rozlišujeme
  - **Expanzivní fiskální politiku** - podporuje růst AD a růst produktu
  - **Restriktivní fiskální politiku** - přispívá k snižování inflace, ale zároveň i k omezování růstu produktu a snižování AD.